

Prvo poglavje

Bučno poletje

Vstal bom in odšel, ker buden ali v snu
Slišim, kako pljuskajoč ob breg jezero mrmra;
Naj na cesti obstojim ali na sivem pločniku,
Slišim ga prav v srčiki srca.
William Butler Yeats, *Jezerski otok Innisfree*¹

Vsakič, ko sem privzdignil rušo, sem zagledal isti prizor: kot vejica ukrivljeno belo reč, ki se je skrivala med travnimi koreninami. Ko sem eno pobral, sem zagledal rdečkastorjavo glavico in drobne nožice. Koža je bila tako tesno nategnjena, da se je zdelo, da se bo po členkih razpočila. V repu sem lahko opazil indigo sled prebavnega trakta. Domneval sem, da gre za ličinko majskega hrošča, žuželko z bronastim hrbtom, ki roji v zgodnjem poletju. Za trenutek sem opazoval njeno trzanje, nato pa odprl usta.

Takoj ko se mi je na jeziku razpočila, sta me kot strela zadeli dve občutji. Najprej okus – sladek, kremast, rahlo prekajen, kot planinsko maslo. Nato spomin. Nemudoma sem vedel, zakaj sem uganil, da bo užitna. Sredi domačega vrta, v katerem mi je sodra vrtala v zatilje, me je obšel spomin.

Ko sem se prebudil, sprva nisem vedel, kje sem. Nad glavo mi je v vetru valovala in tleskala modra ponjava. Do mene je prihajal hrup črpalk, torej

sem moral zaspati. Noge sem zavihitel čez rob viseče mreže in se zazrl čez opustošeno pokrajino, mežikajoč v bleščečo svetlobo. Može so bili že do pasu v vodi, od koder so z visokotlačnimi cevmi škropili prodnate bregove. Ponoči je bilo nekaj streljanja, a nisem opazil nobenih trupel.

V mislih so se mi gnetle podobe minulih tednov. Spomnil sem se Zeja, serijskega morilca, lastnika vzletno-pristajalne steze pri Macarau, ki je v bar s seboj pripeljal svoje oborožene fante, da bi popestril dogajanje, in človeka, ki so ga ven odnesli z luknjo v prsih, veliko kot jabolko. Pomislil sem na Joaa, mestica s severovzhoda Brazilije, ki je deset let pešačil skozi amazonski pragozd, vse tja do rudnikov v Peruju in Boliviji, nato pa jo mahnil čez gozdove in prehodil še dobrih 3000 kilometrov, preden je prispel do sem. »V vsem svojem življenju sem ubil le tri ljudi,« mi je povedal, »in vsakič sem bil v to prisiljen. Toda če bi tu ostal samo en mesec, bi jih pobil še enkrat toliko.«

Pomislil sem na moža, ki mi je pokazal čudno otekline na mečih. Ko sem si jo ogledal pobliže, sem opazil, da meso trza od gomazenja dolgih rumenih ličink. Spomnil sem se Profesorja in njegove vedno urejene črne brade, zlato uokvirjenih očal ter zavzetega, asketskega pristopanja k stvarem, ciničnega genija, ki je za komaj pismenega lastnika upravljal največjo parcelo. Preden je prišel sem, je bil, kot je dejal, direktor univerze v Rondoniji.

Najbolj pa sem mislil na moža, ki so ga drugi rudarji klicali Papillon^{*}. Svetlolas, mišičast, z asterixovskimi brki se je dvigal nad glavami majhnih temnih ljudi, ki sta jih sem prignali revščina in želja, da bi si na lastno pest prisvojili kos zemlje. Razen šefov, trgovcev, zvodnikov in lastnikov vzletno-pristajalnih stez je bil eden redkih, ki so v ta pekel prišli po lastni izbiri. Preden ga je okužila zlata mrzlica, je Francoz delal kot kmetijski tehnik na jugu Brazilije. Potem ko je ostal praznih rok, se je znašel ujet v gozdovih Roraime na stotine kilometrov od najbližjega naselja, obubožan kot vsi ostali. To je bil mož, ki se je brez oklevanja podal v neznano, ki je udobje in gotovost zamenjal za življenje surove

* Metulj.

negotovosti. Da bi se iz vsega tega izkopal živ, preskrbljen in zdrav, je bilo malo verjetno. A težko bi rekel, da se je odločil narobe.

Umil sem si zobe, pograbil svoj zvezek in stopil ven čez blato in gramoz. Vročina je začela naraščati in v gozdu, ki se je raztezal vsenaokoli, je zamiral direndaj bevskanja, žvižganja in gostolenja. Minili so trije tedni, odkar je Barbara, Kanadčanka, s katero sem sodeloval, našla način, kako se prebiti skozi policijske kordone na letališču Boa Viste, in naju na skrivaj spravila na letalo, ki je bilo namenjeno k rudnikom. Občutek sem imel, da je od takrat minilo že več mesecev. Gledala sva, kako so rudarji iz gozda ruvali žile – rečne doline, katerih usedline so bile tlakovane z zlatom. Bila sva priča vojni, ki so jo nekateri rudarji samovoljno napovedali lokalnemu ljudstvu Janomami, ter fizičnemu in kulturnemu razsulu skupnosti, ki so jih napadli. Iz gozdov sva vsako noč slišala streljanje: ali so razbojniki ujeli v zasedo kakega rudarja, ali je bil usmrčen kak tat, ali pa so se moške, ki se jim je nasmehnila sreča, spopadli za najdeno zlato. V šestih mesecih, odkar je bila zlata mrzlica tukaj na višku, je bilo ubitih 1700 od 40.000 rudarjev. Petnajst odstotkov pripadnikov ljudstva Janomami je pokončala bolezen.

Zaradi mednarodnega škandala, ki so ga povzročili vdori rudarjev, je nova brazilska oblast zdaj zapirala rudnike in selila rudarje v enklave na druge konce ozemlja ljudstva Janomami. Dobro so vedeli, da se bodo lahko od tam tisti hip, ko bo svet pozornost usmeril drugam, vrnil na svoje parcele, s katerih so jih zdaj podili, in jih znova zasedli. Zvezna policija je ukinila preskrbovalne poti in na prašnih stezah že dneve ni pristalo nobeno letalo. Rudarjem so pohajale zaloge nafte, pripravljali so se na selitev. Policija naj bi bila prispela že prejšnji dan, da bi zaplenila orožje pred prisilno preselitvijo, in moške so vse jutro pred tem hodili v gozd zakopavat svoje puške, ovite v plastiko. Ostal sem, da bi spremljal dogajanje, a policije ni bilo od nikoder. Barbara je – jesus, kam za vraga je izginila Barbara?

Včeraj se je odpravila na pot, da bi v gorah našla vas Janomamijev, in rekla je, da se vrne še istega večera. Toda nihče je ni videl. Obredel sem vse barake in bare, ki so jih postavili rudarji, spraševal gruče mož na dnu jaškov, brez uspeha. Naletel sem na prijatelja Paula, mehanika,